

Usnesení Nejvyššího soudu ČSR ze dne 24.08.1972, sp. zn. 6 Co 219/72, ECLI:CZ:NS:1972:6.CO.219.1972.1

Číslo: 71/1973

Právní věta: U vdovy, která sice nežila s manželem delší dobu před jeho smrtí ve společné domácnosti, ale jejíž manželství přesto nadále plnilo svou společenskou funkci, není nárok na vdovský důchod podmíněn tím, zda byla v době smrti manžela na něho odkázána výživou. Manželství nepřestalo plnit společenskou funkci, zejména pokud manželé společně pečovali o řádnou výchovu dítěte.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 24.08.1972

Spisová značka: 6 Co 219/72

Číslo rozhodnutí: 71

Číslo sešitu: 9

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Důchod, Sociální zabezpečení

Předpisy: 94/1963 Sb. čl. I 99/1963 Sb. § 221 101/1964 Sb. § 30

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 71/1973 sb. rozh.

U vdovy, která sice nežila s manželem delší dobu před jeho smrtí ve společné domácnosti, ale jejíž manželství přesto nadále plnilo svou společenskou funkci, není nárok na vdovský důchod podmíněn tím, zda byla v době smrti manžela na něho odkázána výživou. Manželství nepřestalo plnit společenskou funkci, zejména pokud manželé společně pečovali o řádnou výchovu dítěte.

(Usnesení Nejvyššího soudu ČSR z 24. 8. 1972, [6 Co 219/72](#))

Rozhodnutím Úřadu důchodového zabezpečení v Praze z 20. 3. 1972 byla zamítnuta navrhovatelčina žádost o přiznání vdovského důchodu. V opravném prostředku navrhovatelka dovozovala, že i když nežila s manželem ve společné domácnosti, přesto se spolu stýkali a společně se starali o dítě, takže jí vznikl nárok na vdovský důchod.

Krajský soud v Praze rozhodnutí Úřadu důchodového zabezpečení potvrdil, když z výpovědi navrhovatelky, slyšené jako účastnice řízení, zjistil, že od roku 1967 nežila s manželem ve společné domácnosti a jejich styk se omezoval jen na společnou dohodu ohledně výchovy syna. Manžel jí platil

na výživu syna měsíčně 250 Kčs a později podle rozhodnutí soudu 300 Kčs měsíčně. V době úmrtí manžela měla navrhovatelka příjem z pracovního poměru 1700 Kčs; její manžel pobíral plný invalidní důchod, který mu byl vyměřen z průměrného měsíčního výdělku 1400 Kčs měsíčně. Podle rozsudku okresního soudu v Benešově ve věci sp. zn. Nc 310/69 byl navrhovatelce svěřen do výchovy nezletilý syn J. N. a otci bylo uloženo přispívat na jeho výživu částkou 300 Kčs měsíčně. Z těchto zjištění učinil pak soud prvního stupně závěr, že manželství navrhovatelky neplnilo svou společenskou funkci a že navrhovatelka nebyla odkázána výživou na zemřelého manžela (§ 30 odst. 8 zákona č. 101/1964 Sb.).

V odvolání proti usnesení soudu prvního stupně navrhovatelka dovozuje, že její manželství nikdy nepřestalo plnit svou společenskou funkci. Pro závěr, že manželství přestalo plnit tuto funkci, nestačí jen skutečnost, že manželé nežili ve společné domácnosti. Je třeba přihlížet např. i ke společné výchově dítěte. I když její manžel začal bydlet u své sestry, vztahy mezi ním a navrhovatelkou nadále trvaly, manžel ji často navštěvoval v jejím bytě i na pracovišti, hovořili o společných záležitostech, o otázkách výchovy a výživy dítěte apod.; manžel měl klíče od navrhovatelčina bytu a choval se tu jako doma, navrhovatelka mu při těchto návštěvách poskytovala jídlo a on zase jim přinášel do domácnosti četné potřebné věci. Manžel navrhovatelky žil u sestry proto, že zůstala svobodná, požívala pouze sociální důchod, a manžel pocítoval morální povinnost ji podporovat a pečovat o ni. Proto také po uzavření sňatku tato sestra na navrhovatelku nevražila a působila na navrhovatelčina manžela, aby se k ní odstěhoval. O všech těchto tvrzeních navrhovatelka v odvolání navrhovala provedení důkazů, zejména výslechem svědků.

Nejvyšší soud ČSR k odvolání navrhovatelky zrušil usnesení soudu prvního stupně a věc mu vrátil k dalšímu řízení a k novému rozhodnutí.

Z odůvodnění:

Podle ustanovení § 30 odst. 8 zákona č. 101/1964 Sb. /1/ má vdova, která nežila s manželem delší dobu před jeho smrtí ve společné domácnosti a jejíž manželství přestalo plnit svou společenskou funkci, nárok na vdovský důchod, jen byla-li vdova v době smrti manžela odkázána na něj výživou.

Že v daném případě navrhovatelka nebyla na manžela odkázána výživou, vyplývá nepochybně z výsledků dokazování a navrhovatelka to ostatně ani netvrdila. Z uváděného zákonného ustanovení ovšem vyplývá, že takto je podmíněn nárok na vdovský důchod jen v případech vdov, které nežily s manželem delší dobu před jeho smrtí ve společné domácnosti a jejichž manželství přestalo plnit svou společenskou funkci.

Naproti tomu u vdovy, která nežila s manželem delší dobu před jeho smrtí ve společné domácnosti, ale jejíž manželství přesto i nadále svou společenskou funkci plnilo, není nárok na vdovský důchod nijak podmíněn. Správně pak navrhovatelka dovozuje v odvolání, že pouhá skutečnost, že manželé nežili ve společné domácnosti, neznamená, že manželství přestalo plnit svou společenskou funkci.

Podle čl. I základních zásad zákona o rodině (zákona č. 94/1963 Sb.) hlavním společenským účelem manželství je založení rodiny a řádná výchova dětí. To také navrhovatelka v opravném prostředku proti rozhodnutí Úřadu důchodového zabezpečení i v odvolání proti usnesení soudu prvního stupně zdůrazňovala, že totiž její manželství nepřestalo plnit svou společenskou funkci, poněvadž s manželem společně pečovali o řádnou výchovu dítěte. To znamená, že těžiště plnění společenského účelu manželství - zejména manželství s nezletilými dětmi - je v plnění této výchovné funkce.

Bude proto třeba řízení doplnit navrženými důkazy, případně i jinými důkazy, jejichž nutnost z dalšího řízení ještě vyplyne, a to o tvrzení navrhovatelky, že se s manželem pravidelně stýkali v jejím bytě, případně na pracovišti, a že účelem těchto setkání byla především společná péče o výchovu nezletilého dítěte. Obsah spisu Nc 310/69 okresního soudu v Benešově, který si odvolací soud

vyžádal, nikterak tato tvrzení navrhovatelky nevyvrací a bude proto třeba řízení v tomto smyslu doplnit.

Bylo proto usnesení soudu prvního stupně podle ustanovení § 221 odst. 1 písm. a/ o. s. ř. zrušeno a věc mu vrácena k dalšímu řízení a k novému rozhodnutí.

1) Úplné znění bylo vyhlášeno pod č. 5/1972 Sb.